

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Grimstad, 22.02.2013

Høring om endringer i læreplaner for engelsk, matematikk, naturfag, norsk og samfunnsfag – LK06 og LK06-samisk.

Stine Sofies Stiftelse er en prosjektorganisasjon med følgende hovedmålsettinger:

- FOREBYGGE vold og overgrep mot barn
- AVDEKKE vold og overgrep mot barn
- IVARETA det voldsutsatte barnet
- PÅVIRKE myndighetene til å bedre barns rettsvern

Utdanningsdirektoratet har sendt på høring forslag til endrede læreplaner for følgende fag i grunnskolen og videregående opplæring:

- Engelsk
- Engelsk for døve og sterkt tunghørte
- Matematikk fellesfag og matematikk 2T og 2P
- Naturfag
- Naturfag samisk
- Norsk
- Norsk for elever med samisk som førstespråk
- Norsk for døve og sterkt tunghørte
- Norsk tegnespråk
- Samfunnsfag
- Samfunnsfag samisk

Som følge av våre hovedmålsettinger som organisasjon vil vi kun kommentere de foreslåtte endringene i fagene samfunnsfag og samfunnsfag samisk relatert til Handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Vi vil også kommentere kompetansemål i læreplan for naturfag som henger sammen med vold i nære relasjoner.

Vi vil sitere fra høringsnotatet om endringer i læreplan i samfunnsfag og i læreplan i samfunnsfag samisk i grunnskolen og videregående opplæring samt de ulike læreplanene og kommentere fortløpende. Sitater i kursiv.

Høringsnotat:

På 4. trinn er det foreslått å endre to kompetansemål for i større grad å åpne opp for fokus på relasjoner i familien, ulike forventninger og barn sine rettigheter. Vi mener at kjønnsperspektivet og dei ulike familieformene framleis er tekne vare på gjennom desse nye formuleringane:

- *samtale om variasjonar i familieformer, og relasjonar og oppgåver i familien*
- *gje døme på rettigheter barn har og ulike forventningar jenter og gutar møter i sin kvardag, og drøfte korleis forventningane kan opplevast*

Kommentar:

Stine Sofies Stiftelse mener at disse kompetansemålene er for vide med tanke på å gjøre det klart for elevene hvor grensene går for deres egen kropp og hva som er ulovlig å gjøre mot et barn. Det bør komme tydeligere frem i et kompetansemål at barn skal vite hva vold og overgrep er samt ulovlighetsgraden av dette og konsekvensene. Dette kompetansemålet bør favne overgrep begått av voksne mot barn og overgrep begått av barn mot jevnaldrende. Etter stiftelsens oppfatning må man samtale med barn om vold og overgrep allerede fra barnehagealder. Derfor er det viktig at kompetansemål for de yngste i skolen også fanger dette opp. Stiftelsen ønsker å fremme forslag om følgende kompetansemål på 4. trinn: Eleven skal kunne

- beskrive egen kropp og samtale om grenser for atferd.
- beskrive hva vold og overgrep mot barn er og gi eksempler på hva som er ulovlig og hvor en kan søke hjelp.

Vi er klare over at dette kan tendere mot seksualundervisning og kanskje hører hjemme under naturfag. Men i kompetansemålene for kropp og helse etter 4. trinn i læreplanen for naturfag står det ingenting som har noe med seksualitet og grensesetting og gjøre. Under hvilket fag denne undervisningen skal foregå er ikke viktig for Stine Sofies Stiftelse. Det viktige er at det blir gjort fra barna starter i 1. trinn, slik at de innehar den nødvendige kompetansen til å si i fra dersom de opplever overgrep enten i form av vold eller av seksuell art.

Høringsnotat:

På 7. trinn er det foreslått å endre to gjeldende kompetansemål for i større grad å opne opp for fokus på tematikk knytt til vald i nære relasjonar:

- *samtale om kjærleik og respekt, variasjon i seksuell orientering, samliv og familie*
- *beskrive roller i eigen kvardag, undersøkje og drøfte forventningar som knyter seg til desse rollene*

Læreplan i samfunnsfag (kompetansemål i samfunnskunnskap for 7. trinn):

- *drøfte spørsmål omkring bruk og misbruk av tobakk og ulike rusmiddel*

Kommentar:

Stiftelsen opplever også disse kompetansemålene nevnt i høringsnotatet som for vide med tanke på grensesetting for egen kropp samt å vite hva som er lov og ikke lov når det kommer til vold og overgrep. I relasjon til dette henviser vi til det meget konkrete kompetansemålet om at elevene skal kunne drøfte spørsmål omkring bruk og misbruk av

tobakk og ulike rusmiddel. Stiftelsen anser det som viktig at elevene får kunnskap om dette allerede i ung alder, men det er minst like viktig at de også har kompetanse om vold og overgrep. Stiftelsen foreslår følgende kompetansemål på 7. trinn: Eleven skal kunne

- drøfte spørsmål omkring vold og overgrep mot barn og konsekvenser av dette.

Læreplan i Naturfag:

Kompetansemål etter 7. årstrinn for kropp og helse: Eleven skal kunne

- beskrive utviklingen av menneskekroppen fra befruktning til voksen
- forklare hva som skjer under puberteten, og samtale om ulik kjønnsidentitet og variasjon i seksuell orientering

Kommentar:

Dette er de første kompetansemålene i Naturfag som omhandler seksualitet og kan relateres til vold i nære relasjoner. Stine Sofies Stiftelse mener at disse kompetansemålene er gode, men at undervisning om seksualitet, vold og overgrep bør skje fra barna starter i 1. trinn.

Høringsnotat:

På 10. trinn i Samfunnskunnskap foreslår vi to nye kompetansemål for å styrkje haldningar mot vald i nære relasjonar:

- analysere kjønnsroller i seksuelle framstillingar og forklare skilnaden på ønskt seksuell kontakt og seksuelle overgrep
- drøfte meir skjulte formar for overgrep, vald, og kriminalitet i samfunnet, og korleis dette påverkar menneska som utsettas for dei

Kommentar:

Stine Sofies Stiftelse mener at dette er gode kompetansemål på 10. trinn.

Læreplan i Naturfag:

Kompetansemål etter 10. årstrinn for kropp og helse: Eleven skal kunne

- formulere og drøfte problemstillinger knyttet til seksualitet, seksuell legning, kjønnsidentitet, grensesetting og respekt, seksuelt overførbare sykdommer, prevensjon og abort

Kommentar:

Stine Sofies Stiftelse mener at dette er et godt kompetansemål på 10. trinn.

Høringsnotat:

Under Individ, samfunn og kultur på Vg er det foreslått å behandle seksuelle overgrep saman med kriminalitet:

- analysere omfanget av ulike former for kriminalitet og overgrep, drøfte korleis slike handlingar kan førebyggjast, og korleis rettsstaten fungerer

Dette er gjort for å tydeleggjere at vald i nære relasjoner og seksuelle overgrep er blant dei formene for kriminalitet som bør analyserast.

Kommentar:

Stine Sofies Stiftelse mener at dette er et godt kompetansemål på Vg.

Generell kommentar til læreplan i samfunnsfag og samfunnsfag samisk:

Stine Sofies Stiftelse er enige i at opplæring om vold og overgrep hører hjemme i samfunnsfagene. Men det er viktig for oss å understreke at skolene som helhet bør ha dette temaet i bevisstheten uavhengig av hvilke fag som det undervises i. Det vi verdsetter er at Utdanningsdirektoratet nå har dette på agendaen. Vi savner dog tydeligere kompetansemål for de yngste trinnene. Stiftelsen vil understreke at det ikke er skadelig for barn å snakke med dem om vold og overgrep og at man ved hjelp av tidlig kunnskapsspredning kan bidra til tidligere avdekking og bedre forebygging. De aller fleste voldsepisoder med barn, enten det er oppdragervold eller seksuelle overgrep, skjer innenfor husets fire vegger. Dermed er det viktig å utstyre barna med den kompetansen de trenger for å si i fra dersom de blir utsatt for noe. Det er vanskelig for voksne å vite at barna er utsatt for noe dersom de ikke forteller selv. Dette er kunnskap som alle barn bør inneha. Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet skriver følgende på sine hjemmesider angående overgrep i ung alder etter en rapport fra sentrene mot incest og seksuelle overgrep:

For første gang i 2011 registrerte sentrene mot incest og seksuelle overgrep brukernes alder ved første overgrep. Hele 42 prosent av kvinnene fortalte at overgrepene startet da de var yngre enn syv år, mens 43 prosent av mennene var i alderen syv til 12 år ved første overgrep.

<http://www.bufetat.no/nyheter/Seksuelle-overgrep-starter-tidlig--fire-av-ti-jenter-er-under-sju-ar/>

Stine Sofies Stiftelse mener dette underbygger påstanden om at undervisning om vold og overgrep må starte i barnehagealder og følges opp når barna starter i 1. trinn på skolen.

Med vennlig hilsen

Stine Sofies Stiftelse

Kenneth Karlsen
Prosjektleder
Stine Sofies Stiftelse

Mari Jensen
Jurist
Stine Sofies Stiftelse